

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060310

DOM
2023-10-25
Stockholm

Mål nr
M 2118-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-01-26 i mål nr M 7741-22,
se bilaga A

PARTER

Klagande

J.G

Ombud: Advokaterna A.A och T.Ö

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

SAKEN

Föreläggande om stängselgenombrott, förenat med vite, på fastigheten A i Upplands
Väsby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1982169

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.G har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska befria honom från skyldigheten att vid vite om 20 000 kr vidta åtgärder avseende stängselgenombrott på fastigheten A.

J.G har även, för det fall han är vinnande part i målet, yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras och bestritt yrkandet om rättegångskostnader.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.G har anfört i huvudsak följande.

Det område som avgränsas saknar betydelse för friluftslivet. Övrig mark utgörs huvudsakligen av bebyggd mark med stall, kontorsbyggnader m.m. Det finns andra områden i omgivningen som har större betydelse för friluftslivet, t.ex. den s.k. Barockparken, Teknikbacken och Väsbyån. Dessa områden är fortsatt tillgängliga för allmänheten. Det är bara en enda person som har anmält den aktuella grinden, vilket visar att allmänheten saknar intresse av området.

Grinden hindrar i vart fall inte allmänheten från att färdas fritt i området. Det finns inget stängsel på den norra sidan om grinden. På den södra sidan löper ett stängsel en bit in i skogen eftersom Lilla Väsby är beläget precis bakom. Man kan ta sig in på andra sidan stängslet från cykelvägen. Skogspartiet är alltså inte avstängt för allmänheten. Det löper en gång- och cykelväg från grinden runt hela det aktuella skogspartiet och bort till Upplands Väsby tätort.

Om förutsättningar för stängselgenombrott ändå skulle anses föreligga ska också regeringsformens krav på egendomsskydd beaktas. Ett föreläggande om stängselgenombrott kan varken anses ändamålsenligt, nödvändigt eller proportionerligt i det här fallet eftersom det inhägnade området endast leder till privat mark och det finns andra angränsande områden av större betydelse för friluftslivet som alltjämt är tillgängliga. Mot bakgrund av detta och att kriminaliteten i området helt upphört sedan grinden uppfördes föreligger ingen rimlig balans mellan vad det allmänna vinner och den enskilde förlorar på att stängselgenombrott beslutas.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Den bedömning som gjorts tidigare vidhålls. Området väster om stängslet och den låsta grinden är av vikt för friluftslivet eftersom det utgör en del av ett tätortsnära grönområde i anslutning till det kommunala gång- och cykelvägnätet. Grinden och stängslet är monterade drygt 400 meter från bebyggelsen vid Stora Wäsby säteri. Det har inte framkommit tillräckligt stöd för att området innanför grinden ingår i någon hemfridszon runt bostadsbebyggelse. Stängslet och den låsta grinden hindrar allmänheten från att ta sig längs med B och passera genom ett område av betydelse för friluftslivet där allmänheten ska ha rätt att färdas fritt. Det finns alltså förutsättningar att förelägga om stängselgenombrott.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

En tillsynsmyndighet får förelägga den som håller stängsel i ett område av betydelse för friluftslivet eller i närheten av ett sådant område att ordna grindar eller andra genomgångar som behövs för att allmänheten ska kunna komma till mark inom ett sådant område som omfattas av allemansrätten (26 kap. 11 § första stycket miljöbalken). Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas (26 kap. 9 § andra stycket miljöbalken). Föreläggandet får förenas med vite (26 kap. 14 § miljöbalken).

Bestämmelsen om stängselgenombrott har till syfte att skydda den allemansrättsliga tillgången till områden där allmänheten får färdas och vistas fritt. Allemansrätten kan, utöver färd till fots, anses omfatta färd med bl.a. häst, cykel, och då terrängen i övrigt

är framkomlig, med barnvagn och rullstol. Avgörande för vad som kan tillåtas med stöd av allemansrätten är främst risken för skada på marken samt terrängens tillgänglighet. Allemansrätten omfattar dock inte färd med motorfordon. (Jfr bl.a. rättsfallen MÖD 2020:36 och 2020:37).

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Den i målet aktuella anordningen som består av en eldriven grind och ett stängsel är placerad vid infarten till B där ingen bostadsbebyggelse finns uppförd. Området ligger utanför fastighetsägarens hemfridszon och därmed inom ett område som är allemansrättsligt tillgängligt. Längs med B är det möjligt att ta sig fram med t.ex. barnvagn och rullstol. Ett sådant nyttjande omfattas därför av allemansrätten. Av utredningen i målet framgår att B och skogsområdet väster om allén har ett tätortsnära läge i anslutning till kommunala gång- och cykelvägar. Mark- och miljööverdomstolen bedömer mot den bakgrunden att det aktuella området, dvs. även B, får anses vara av betydelse för friluftslivet. Att det i området också finns andra områden av betydelse för friluftslivet förändrar inte den bedömningen.

Grinden, som är låst för allmänheten, är placerad så att den sträcker sig över hela vägens bredd. På grindens norra sida finns ett dike. På den södra sidan finns ett stängsel som ansluter till ett annat stängsel som löper längs med B en bit upp i skogen. På den norra sidan är grinden och stängslet möjliga att passera till fots, även ledande en cykel. Det är också möjligt för personer till fots att passera hindren på den södra sidan genom att fortsätta längs med cykelbanan och gå in i skogen därifrån. För personer som t.ex. tar sig fram med barnvagn eller rullstol utgör anordningen dock ett sådant hinder att de endast med betydande svårighet kan passera eller helt utestängs från området. Mark- och miljööverdomstolen anser att grinden och stängslet hindrar allmänhetens tillgång till området. Det föreligger därmed förutsättningar att besluta om stängselgenombrott.

Ett stängselgenombrott innebär en inskränkning i fastighetsägarens rätt att använda sin egendom. För att en sådan inskränkning ska vara tillåten krävs att åtgärden inte är mer ingripande än vad som behövs och att det föreligger en rimlig balans mellan vad det

allmänna vinner och den enskilde förlorar på grund av inskränkningen. J.G har uppgett att grinden och stängslet uppförts i syfte att förhindra motortrafik på gården. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att länsstyrelsens föreläggande inte riskerar att öka framkomligheten för motorfordon eftersom den åtgärd som avses med föreläggandet är att en passage öppnas i stängslet på grindens södra sida. Med hänsyn till detta anser Mark- och miljööverdomstolen att det allmännas intresse av att upprätthålla den allemansrättsliga tillgången till området överväger fastighetsägarens intresse av att minska risken för skada i området. Föreläggandet om stängselgenombrott får således anses proportionerligt. Det har inte heller framkommit skäl att frånga länsstyrelsens bedömning vad gäller att förena föreläggandet med vite.

Sammanfattningsvis bedömer Mark- och miljööverdomstolen att länsstyrelsen har haft fog för sitt föreläggande. Vad J.G har anfört i sitt överklagande utgör inte skäl för någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Vid denna utgång saknas skäl att ta ställning till J.Gs yrkande om rättegångskostnader.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg samt hovrättsråden Rikard Backelin, Petra Bergman och Margaretha Gistorp, referent. Föredragande har varit Helene Montán.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-01-26
meddelad i
Nacka

Mål nr M 7741-22

PARTER

Klagande

J.G

Ombud: Advokaterna A.A och T.Ö

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 28 september 2022 i ärende nr 528-44908-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Beslut angående föreläggande om stängselgenombrott förenat med vite på fastigheten A i Upplands Väsby kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Stockholm (länsstyrelsen) beslutade den 28 september 2022 att förelägga J.G, i egenskap av fastighetsägare till fastigheten A, att vid vite om 20 000 kr utföra åtgärder för att möjliggöra passage för allmänheten till fots, till häst, med cykel, rullstol och barnvagn längs med vägen B. J.G har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

J.G har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut. Han har även begärt ersättning för sina rättegångskostnader.

Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Det avgränsade området utgör inte ett attraktivt område i naturen som kan anses vara av betydelse för friluftslivet. Området är tomtmark som utgörs i huvudsak av stall och bostäder som upplåts till hyresgäster samt kontor, dvs. byggnader som omfattas av hemfridszon eller som saknar betydelse för friluftslivet. Syftet med stängslet är att skydda hemfridszonen och förbättra säkerheten för de hyresgäster som bor i området. Allmänheten har oavsett stängslet inte rätt att färdas fritt på marken inom området.

Det finns inget av betydelse för friluftslivet inom eller invid området i den mening som avses i 26 kap. 11 § första stycket miljöbalken. Området ligger inte heller i närheten av område som är av betydelse för friluftslivet. Viss begränsad trädväxlighet ligger invid området. Det är dock inte fråga om att området är attraktivt för friluftslivet. Det finns angränsande områden som kan nå genom alternativa gångvägar som har betydelse för friluftslivet. Området bör därför under alla omständigheter anses sakna betydelse för friluftslivet.

Fastighetsägaren har upplåtit ett antal vägar på fastigheten för allmänhetens nyttjande. Allmänheten har möjlighet att nå omkringliggande områden som kan ha betydelse för friluftslivet genom alternativa vägar. Stängslet påverkar därför inte allmänhetens möjlighet att nå de aktuella naturområdena.

Olägenheterna och störningarna för fastighetsägaren och hyresgästerna vägs inte upp av det allmänna intresset av att fritt färdas på området. Fastighetsägarens intresse av att upprätthålla en hemfrids- eller privatzon måste anses vägra tyngre än allmänhetens intresse av området.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer med länsstyrelsens bedömning att nu aktuellt område omfattas av allemansrätten. Området består av skog, jordbruksmark eller öppen mark och är väl lämpat för friluftsliv på båda sidor om B. De områden som är skog, öppen mark och jordbruksmark inklusive tillfartsvägar där allmänheten kan uppehålla sig eller passera utan att komma för nära bostäder tillhör inte en hemfridszon. Den låsta grinden hindrar allmänheten från att ta sig längs med B. Det finns mot bakgrund av ovanstående förutsättningar att i enlighet med länsstyrelsens beslut förelägga om stängselgenombrott med stöd av 26 kap. 11 § första stycket miljöbalken.

J.Gs invändning att grinden uppförts eftersom fastighetsägaren och hyresgästerna annars utsätts för störningar föranleder inte någon annan bedömning. Hans överklagande ska därför avslås.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar tillämpas i mål som har överklagats till mark- och miljödomstol lagen (1996:242) om domstolsärenden. Enligt 5 kap. 1 § andra stycket lagen om mark- och miljödomstolar ska 32 § lagen om domstolsärenden om rättegångskostnadsansvar inte tillämpas. Någon skyldighet för part att utge ersättning för rättegångskostnader i mål som överklagats till mark- och miljödomstol finns inte föreskriven. På grund därav och då det inte heller i övrigt finns laglig grund för att tillerkänna J.G ersättning för kostnader i målet ska hans yrkande därom avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 16 februari 2023.

Karin Röckert

Tony Persson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Tony Persson. Föredragande har varit beredningsjuristen Beatrice Titiali.